

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum liceat eis de negotijs sæcularibus se intromittere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ Super Quæstionis 187. Articulum secundum.

D. 963.

In articulo, secundo, eiusdem quæstionis 187. dubium primo occurrit circa titulum, & conclusionem responsionum simul, An per secularia negotia hoc in loco intelligatur omnia secularia negotia, an quædam. Et est ratio dubii: quia si intelligatur omnia, sequitur primo quod causa charitatis licetum erit religiosi negotia exercere: ut faciunt mercatores. Si vero intelligatur quædam, opportuisset illa determinari, quod in litera non fit.

¶ Dubium secundo occurrit circa distinctionem quæ in litera fit pro decisione quæstionis: Sed ex charitate, vel cupiditate, tum quia distinctio hæc non ad ipsa negotia, sed ad causas spectat. Et propterea ex hac distinctione & decisione non habetur quod negotium eis liceat, aut quod non: tum quia non solum secularia, sed etiam ecclesiastica & religiosa negotia sunt: unde ex cupiditate prohibita: ac per hoc non est doctrina dignum dicere, quod ex cupiditate sunt religiosi secularia negotia interdicta.

¶ Ad horum evidentiam sciendum est, quod hic est sermo de negotiis secularibus quodammodo vniuersaliter & quodammodo non vniuersaliter. Si enim ad substantiam negotiorum secularium spectatur, sermo est vniuersaliter de negotiis secularibus. Si autem ad actus, quos secularia negotia exigunt, spectatur, sermo non est de negotiis secularibus vniuersaliter, sed particulariter de actu intrinseco: se aliquo modo in negotiis secularibus. Quod in litera tripliciter palam fit. Primo, in distinctione quæstionis in suos articulos, ubi dicitur: Secundo, vtrum liceat eis de negotiis secularibus se intro-

quia non habet ordinem sacerdotalem: & presbytero non licet sententiam ferre, quia non habet episcopalem auctoritatem. In quibus tamen est distinguendum, quia ea quæ sunt ordinis, committi non possunt nisi ei qui ordinem habet: sicut diacono non potest committi, quod celebret missam, nisi sit sacerdos. Ea vero quæ sunt iurisdictionis, committi possunt eis qui non habent ordinariam iurisdictionem: sicut prolatio sententia committitur ab episcopo simplici sacerdoti. Et hoc modo debet non licere monachis, & aliis religiosi prædicare, docere, & alia huiusmodi facere: quia status religionis non dat eis potestatem huiusmodi faciendi. Possunt tamen ista facere si ordinem recipiant, vel ordinariam iurisdictionem: aut et si eis committatur ea, quæ sunt iurisdictionis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex verbis illis habetur, quod monachi, ex hoc quod sunt monachi, non nanciscuntur potestatem talia faciendi: non autem quod ex hoc quod sunt monachi, habeant aliquid contrarium executioni talium actuum.

AD SECUNDUM dicendum, quod illud est statutum Niceni concilii præcipit, ut monachi non vident sibi ex hoc quod sunt monachi, potestatem huiusmodi actus exercendi: non autem prohibet, quin ista possint eis committi.

AD TERTIUM dicendum, quod ista duo se non compatiuntur. I. quod aliquis ordinariam curam ecclesiasticorum officiorum habeat, & monasticam regulam in monasterio seruet. Per hoc tamen non excluditur, quin monachi, & alii religiosi possint interdum circa ecclesiastica officia occupari ex commissione prelatorum, qui ordinariam curam habent, & præcipue illi, quorum religiosi ad hoc sunt specialiter instituti, ut infra dicitur.

ARTICVLVS II. Vtrum religiosi liceat secularia negotia tractare.

AD SECUNDUM sic procedit. Vbi quod religiosi non liceat secularia negotia tractare. Dicitur enim in prædicto decreto Bonifacii Papæ, quod beatus Benedictus eos secularium negotiorum dixit expertes fore: quod quidam apostolicis documentis, & omnium sanctorum Patrum institutis non solum monachis, sed etiam canonicis omnibus magnopere imperatur, sicut illud 2. ad Timo.

2. Nemo militans Deo implicat se secularibus negotiis: sed omnibus religiosi imminet, quod militent Deo, ergo non licet eis secularia negotia exercere.

¶ 2. Præterea ad Thesalonica 4. dicit apostolus Operam detis ut quieti sitis, & ut negotium vestrum agatis * glo. Dimissis alienis quod vobis utile est in emendatione vite: sed religiosi specialiter assumunt studium emendationis vite: ergo non debent secularia negotia exercere.

¶ 3. Præterea Super illud Matth. 1. Ecce qui mollibus vestuntur, in domibus regum sunt, dicit Hier. Ex hoc ostendit rigidam vitam, & austeram prædicationem vitare debere aulam regum, & nobilitatem hominum palatia declinare: sed necessitas secularium negotiorum ingerit hominem ad frequentandum regum palatia: ergo non licet religiosi aliqua negotia secularia pertractare.

SED CONTRA est, quod apostolus dicit ad Rom. vii. Commendo vobis Phæben sororem nostram & postea libidit: Et afflatis ei, in quocumque negotio vestri indigerit.

RESPONS. Dicendum, quod sicut supra dicitur, status religionis est ordinatus ad perfectionem caritatis consequendam. Ad quam quidem principaliter pertinet Dei dilectio: secundario autem dilectio proximi. Et ideo religiosi præcipue & propter se debent intendere ad hoc, quod Deo vacent. Si autem necessitas proximi imminet, eorum negotia ex charitate agere debent, sicut illud ad Gal. 6. Alter alterius onera portate, & sic ad implebitis legem Christi, quia hoc ipse pro proximis seruauit pro Deum dilectionis dilectio: ubi conuenit. Unde dicitur Iac. 1. Religio munditia, & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum * glo. i. Succurrere eis, qui carent præsidio in tpe necessitatis. Est ergo dicendum, quod causa cupiditatis secularia negotia gerere non monachis, nec clericis licet. Contra vero charitatis se negotia secularibus cum debita moderatione ingerere possunt, sicut superioris licentiam in ministrando, & dirigendo. Unde dicitur in Decretis dist. 88. Decretum sancta synodus nullum deinceps clericum aut possessiones cõducere, aut negotiis secularibus se pmiscere, nisi propter curam pupillorum, aut orphanorum, aut auiduarum,

Q. 187. art. 4.

Infr. q. 183. artic. 3. ad 2. Et opus. 19. c. 11. & Ro. 16. 1. ff. & 2. Tim. 2. Art. præced. 16. q. 1. cap. Sunt nonnulli.

gimine se intromifit. Et multi prohi religiofi dirigit & adiuuant viuas & aliaque miserabiles perfonas in fuis negotijs. Et licet dicitio etiam moderata effe debea...

aut fi forte eps ciuitatis ecclefificari rerum follicitudinē cum habere praecipiat. Eadem aut ratio est de religiofis & clericis, qvtrifq; fimiliter negotia faecularia interdiciuntur, vt * dicitu est.

Ad PRIMVM ergo dicendū, qv monachis interdiciuntur faecularia negotia tractare pp cupiditatem, non aut propter charitatē.

Ad SECVNDVM dicendū, qv non est curiofitas, fed charitas, fi propter neceffitatem aliquis fe negotijs immifceat.

Ad TERTIVM dicendū, qv frequentare palatia regum pp delicias, vel gloriam, vel cupiditatē, non competit religiofis, fed ea adire pp pias caufas eis competit. Vnde df. 4. Reg. 4. qv Helifeus dixit ad mulierem, Nunquid habes negotium, & vis vt loqar regi, vel principi militia? Similiter etiam conuenit religiofis adire regum palatia ad eos arguendos & dingendos, ficut Ioannes Baptifia arguebat Herodem, vt dicitur Matth. 14.

ARTICVLVS III. Vtrum religiofi manibus operari teneantur.

AD TERTIVM fic proceditur. Vt quod religiofi manibus operari teneantur. Non. n. excufantur religiofi ab obferuantia praceptorum fed operari manibus est in pracepto, fecundum illud 1. ad Theff. 3. Operemini manibus veftris, ficut praecipimus vobis. Vnde * Aug. in lib. de operibus monach. dicit. Ceterum quis ferat hoies cotumaces. i. religiofos non operantes, de quibus ibi loquitur, faluberrimis Apoftoli monitis refiftentes, non ficut infirmiores tolerari, fed ficut fortiores praedicari. Ergo videtur quod religiofi teneantur manibus operari.

¶ 2 Præf. 2. ad Theff. 3. super illud, Si quis non vult operari, nec manducet, dicit * gl. dicitur quidam de operibus fpiritualibus hoc Apoftolum praecipiffe, nō de opere corporali, in quo agriculæ, vel opifices laborant. & * infra, Sed fuperfluo conantur & fibi, & cæteris caliginem adducere, vt quod vtiliter monet charitas, non folum facere nolint, fed nec et intelligere. & * infra vult feruos Dei corporaliter operari vnde viuunt: fed praecipue religiofi ferui Dei nominantur, vtpote fe totaliter diuino feruitio mancipantes, ficut patet per * Dion. 6. c. cccle. hierar. ergo vtr teneantur manibus operari. ¶ 3 Præf. 1. Aug. dicit in lib. de

operibus monach. Quid agant qui operari corporaliter nolunt, fcire defidero. Orationibus, inquit, vacamus, & psalmis, & lectionibus, & verbo Dei: fed qv per ifta non excufentur, oftendit per fingula. Nā primo de oratione dicit. Citius exaudif una obediētis oratio, qv decem millium contemptorum, illos contemptores intelligens, & indignos exaudiri, qui manibus non operantur. Secundo de diuinis laudibus * fubdit. Cantica vero diuina cantare et manibus laborantes facile poffunt. Tertio, * fubiungit de lectione. Quod aut fe dicunt lectioni uacare, nonne illic inueniunt quod praecipit Apoftolus? Que est ergo ifta peruerfitas lectioni nolle obtēperare, dū uult ei uacare? Quarto, * fubiungit de praedicatione. Si aut alicui sermo erogandus est, & ita occupaf ut manibus operari non ualeat, nunquid in monafterio oēs hoc poffunt? Qv ergo non oēs poffunt, cur oēs fub hoc obtentu uacare uolunt? quam quā u fi oēs poffent, uicifitudinē facere deberent non folum ut ceteri neceffariis operibus occuparetur, fed et quia fufficit ut multis audientibus unus loquatur. ergo uidetur qv religiofi non debeant ceffare a manuali opere propter huiufmodi fpiritualia opera, quibus uacant.

¶ 4 Præf. Luc. 12. super illud. Vēdite que poffidētis & c. dicit * gl. Non tū cibos ueftros cōicite pauperibus, fed et uendite poffeffiones ueftas, ut oibus ueftis fimul pro Dño fpretis, poffe ab labore manuum operemini, unde uiuatis, uel elemofynam faciatis: fed ad religiofos pertinet proprie oīa fua relinquere. ergo uidetur qv etiam eorum fit de labore manuum fuarum uiuere, & elemofynas facere.

¶ 5 Præf. Religiofi praecipue uidentur teneri Apoftolorum uitam imitari, quia flatum perfectionis profitentur: fed Apoftoli manibus propriis laborabant, fecundum illud 1. ad Cor. 4. c. Laboramus operātes manibus noftis. ergo uidetur quod religiofi teneantur manibus operari.

SED CONTRA. Ad pracepta obferuāda quæ cōiter omnibus proponuntur, eodem modo teneantur religiofi, & faeculares: fed praceptū de opere manuali cōiter oibus proponitur, ut patet 2. ad Theffalonicen. 3. Subtrahatis uos ab omni fratre ambulante inordinate & c. Fratrem autē

aut ministrare aliis in illis.

¶ In refponfione ad tertium, memento illius documenti, Omnia mihi licent, fed non omnia expe diunt. Et rurfus, Omnia mihi licent, fed non omnia edificāt, adire curias, & palatia ppter pias caufas, licitum fatemur, fed timeamus damnum ac ruinam. Nam Petrus, vt Bernardus praenotauit, femel palatium intrauit, & ter dominum negauit. Curiam Diogenes diffiniuit, qv eff locus ad decipiendū & praualendum, qui fuit actus diabolo permiffi a Deo 3. Reg. 22. Fugiendū fuit a religiofis curie & palatia etiam ecclefiaftica, cum Petrus non regale, aut praetoris, fed pontificum palatium ingreffus, nefando haqueo capus fuerit.

¶ Super Quaestione 187. Articulum tertium.

In art. 3. eiusdem q. nota utramque gloffam praceptorū iuris naturæ, alteram in refponfione ad primum, alteram, in corpore arti. Habes fiquidem hinc primo, qv pracepta naturalia ad commune bonum absolute neceffaria, non ligant fingulos: & propterea ad manuale opus qd neceffarium est in uita humana, non tenentur finguli absolute, ficut nec ad generationem uacandum. Habes fecundo, qv pracepta naturalia folum propter neceffarium finem aliquē atsequendum, nullū obligant, qui finem illum neceffariū aliū de contēqui potest.

Et propterea non tenentur manualiter operari propter uictum, qui aliunde uictum licite habent. ¶ Sed circa hanc gl. dubium occurrit. Nam fi pro regula habendum est, quod ordinatum ad finem in tantum est neceffarium, in quantum finis sine eo haberi non potest, & non aliter, fequeretur quod homo licite poffet non implere pracepta multa ex

cod. e. 19. pa ram a pria.

cod. cap. 17. circa finem.

cod. c. 18. in pria. tom. 5.

cod. c. 1. to. mo. 5.